

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра культурології та інформаційної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри культурології
та інформаційної діяльності

Ю.С. Сабадаш

«19» січня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВДЗП ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма _____ усі ОПП _____

(назва)

спеціальність _____

(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет _____

(назва факультету)

Робоча програма вибіркової дисципліни загального вибору «Історія світової культури» для студентів усіх ОПП, ОС «Бакалавр», денної та заочної форм навчання.

Розробники:

Дабло Л.Г. кандидат культурології, старший викладач кафедри культурології та інформаційної діяльності МДУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності МДУ

Протокол від «19» січня 2021 року, №9

Завідувач кафедри культурології та інформаційної діяльності

(підпис)

Ю. С. Сабадаш

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Нормативна	
Модулів – 2	усі ОПП	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - 1 Реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних –30 самостійної роботи студента -59	ОС «Бакалавр»	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		51 год	69 год
		Індивідуальні завдання:	
		9 год	
Вид контролю			
Залік -4 й семестр			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37/63

для заочної форми навчання -18/82

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – сформувати у студентів систему знань щодо унікальності світової культури та її ролі і місця у світовому культурному просторі. Досягнення означеної мети є можливим шляхом реалізації наступних **завдань**:

- формування у студентів конкретного уявлення про світову культуру як відкрити, динамічну, цілісну систему;
- розкриття основних чинників і смислових домінант історико-культурного процесу;
- напрацювання досвіду усвідомлення особливостей менталітету і хронотопу відповідної культури, систематизація інформації про зміст культурних традицій та культурні новації народів різних часів;
- різнобічний аналіз найважливіших пам'яток культури, ознайомлення з сучасними методами дослідження історико-культурних подій та процесів;
- входження у проблемне поле наукових досліджень з історії культури; розкриття місця історії культури у формуванні сучасних гуманітарних знань, розширення інтелектуального й духовного багажу студентів шляхом приєднання їх до поліфонії мов і кодів світової культури.

Реалізація поставлених завдань спрямована на сприяння всебічному розвитку студентів як особистостей, підготовку фахівців-культурологів з високою естетичною культурою, ознайомлення у найбільш концентрованій формі з духовними надбаннями первісного суспільства, країнами Давнього Сходу та Античності як фундаментом щодо подальшого розвитку світової культури.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Програма вибіркової дисципліни загальної підготовки «Історія світової культури» для ОС «Бакалавр» є важливою складовою у підготовці майбутніх фахівців та передбачає забезпечення всебічного розвитку студентів, їхньої загальної та фахової культури. Все це необхідно для подальшої практичної діяльності, повноцінного функціонування в культурному просторі України та світу.

Передумови для вивчення дисципліни

Викладення означеного курсу корелюється зі знаннями, отриманими студентами під час вивчення курсів «Історія України», «Історія української культури», та «Культурологія» (за умови вивчення) і сприяє засвоєнню курсів суспільно-політичного та філософського спрямування, зокрема «Етика та естетика», «Філософія» тощо.

Результати навчання:

Знати:

- основні культурологічні поняття і терміни, а також фундаментальні історичні категорії і головні теоретичні підходи до вивчення історії культури;
- роль «цивілізаційного фактора» в історії культури; соціальні аспекти динаміки, особливості й результати взаємодії культур; зміст і форми процесу культурогенезу;
- структуру й еволюцію «просторово-часового мислення» культур різних, світоглядні настанови й динаміку їхньої зміни;
- історичні етапи змін у художній культурі, стильові особливості і найбільш значні пам'ятки світової літератури і мистецтва;
- характерні риси способу життя і побуту окремих соціальних шарів і груп різних суспільств на певних етапах їх історії.

Вміти:

- розглядати динаміку зміни світоглядних установок світової культури в єдності з особливостями її внутрішнього розвитку і ходом історичного процесу;
- виявляти синхронні та діахронні аспекти історії культури простежувати взаємозв'язок між загальнокультурними процесами і розвитком окремих сфер культури;

- інтерпретувати культурні процеси та явища у контексті існуючих методологічних підходів, аналізувати праці з історії світової культури, зважаючи на їх теоретичну основу і конкретний зміст, концептуальну завершеність й аргументованість.

Компетентності:

- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;
- здатність працювати в команді, вміння налагоджувати зв'язки з професійним середовищем;
- формування особистісно-ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва;
- розширення естетичної свідомості, підвищення загальнокультурної й професійної компетентності;
- здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку культури.

Курс «Історія світової культури» складається з 3 змістовних модулів: «Світова культура від Античності до епохи Відродження», «Середньовічна європейська культура», «Культура ХХ ст.».

Формою підсумкового контролю з курсу є залік.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Світова культура від Античності до епохи Відродження.

Тема 1. Вступ до курсу «Історія світової культури». Культура первісного суспільства.

Співвідношення природи і культури. Культура збирання і полювання. Неолітична революція і культура (VI-III тис. до н. е.). Культура бронзового і раннього залізного віку (III-I тис. до н. е.).

Тема 2. Культура Стародавнього Сходу та греко-римського (античного) періоду.

Культура Стародавнього Єгипту. Культура Месопотамії. Культура Стародавньої Індії. Культура Стародавнього Китаю. Культура Стародавньої Японії. Крито-мікенська культура (III-I тис. до н. е.). Культура Греції архаїчного періоду (VIII-VI ст. до н. е.). Грецька культура періоду класики (V-IV ст. до н. е.). Культура Греції періоду еллінізму (III-I ст. до н. е.). Римська культура періоду Давнього царства (VIII ст. до н.е.-494 р. до н.е.) Культура доби римської республіки (494-30 р. до н. е.). Культура римської імперії (30 р. до н. е.-476 р. н. е.).

Тема 3. Середньовічна європейська культура.

Основні риси та особливості середньовічної культури. Антична спадщина у західноєвропейській ранньосередньовічній культурі. Романська культура. Культура готики. Освіта і наука Західної Європи у XI-XV ст. Культура Візантії. Ренесанс як культурно-історична епоха. Гуманізм як ідеологія Відродження.

Змістовний модуль 2. Світова культура Нововго часу.

Тема 4. Культура Нового часу Західної Європи.

Від Середньовіччя до Нового часу: від традиційної епохи до епохи буржуазної. Реформація та культура Європи. Доба бароко в Європі. Ідеологія «Просвітництва» та її вплив на культурний розвиток Європи.

Тема 5. Культура Рококо: ідея життя як театру

Манірність, легкість, декоративну театральність, пристрась до складних вишуканих форм, вигадливих ліній. Тяжіння до інтимності, камерності, щирості. Світський характер. Зв'язок з побутом та прикладним мистецтвом. Вияв стилю рококо у посуді, бронзі, меблях, порцеляні, оформленні інтер'єру.

Тема 6. Західноєвропейська культура XIX ст.

Світоглядні основи культури XIX ст.: романтизм, раціоналізм, антропоцентризм, сцієнтизм, європоцентризм, віра в безмежний прогрес і добру природу людини. Розвиток національних культур. Зародження масової культури. Збільшення долі світської культури. Романтизм, реалізм: провідні художні напрями XIX ст. Ірраціоналізм, позитивізм, утилітаризм у філософії. Еволюція імпресіоналізму. Постімпресіоналізм і пошуки нових форм у мистецтві XIX ст. Символізм.

Змістовний модуль 3. Культура XX ст.

Тема 7. Специфічні риси та загальні тенденції розвитку світової культури XX ст.

Індустріалізація культури. Комерціалізація культури. Американізація культури. Феномен масової культури. Відкриття в галузі науки і техніки. Глобалізація культури. Модернізм як специфічний культурний феномен XX ст. Еволюція модернізму в художній культурі: експресіонізм, кубізм, футуризм, конструктивізм, імажинізм, абстракціонізм, дадаїзм, сюрреалізм, «концептуальне мистецтво».

Тема 8. Історія культури доби постмодернізму

Принципи мистецтва постмодернізму: відмова від художньої логіки, антиестетизм, усунення мистецтва, ерозія жанрів і стилів. Концептуалізм і його течії: боді-арт, ленд-арт, перфоменс, відеоарт. Нові форми художньої творчості. Архітектура, література, кіно, живопис, музика, телебачення доби постмодернізму. Феномен рок-культури. Контркультура. Молодіжні субкультури. Інформаційні фактори сучасного культурного розвитку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі						у тому числі					
		лекції	практ.	сем	лаб	інд	с.р.	усьог	о	лекції	сем	лаб	інд
Модуль I													
Змістовний модуль 1. Світова культура від Античності до епохи Відродження.													
Тема 1. Вступ до курсу «Історія світової культури». Культура первісного суспільства.	10	2		2		1	5	12	1			1	10
Тема 2. Культура Стародавнього Сходу та греко-римського (античного) періоду.	10	2		2		1	5	12	1			1	10
Тема 3. Середньовічна європейська культура.	13	2		2		1	8	13	1	1		1	10
Змістовний модуль 2. Світова культура Нововго часу													

Тема 4. Культура Нового часу Західної Європи.	10	2		2		1	5	9	1	1		1	6
Тема 5. Культура Рококо: ідея життя як театру	12	2		2		1	7	10	2			1	7
Тема 6. Західноєвропейська культура XIX ст.	14	2		2		2	8	13		1		2	10
Всього годин:	36	6		6		4	20	32	3	2		4	23
Змістовний модуль 3. Культура XX ст.													
Тема 7. Специфічні риси та загальні тенденції розвитку світової культури XX ст.	8	2				1	5	9				1	8
Тема 8. Історія культури доби постмодернізму	13	2		2		1	8	12	2	1		1	8
Всього годин:	21	4		2		2	13	21	2	1		2	16
Модуль 2													
ІНДЗ						9						9	
Усього годин	90	16		14		9	51	90	8	4		9	69

5. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	години	
		Ден.	Заоч.
1.	Духовна культура первісного суспільства.	2	-
2.	Культура Давнього Сходу та греко-римського (античного) періоду.	2	1
3.	Західноєвропейська культура середньовіччя	2	-
4.	Новітня культурно-історична епоха	2	2
5.	Модернізм як культурний феномен	2	1
6.	Історія культури доби постмодернізму	2	-
7.	Головні тенденції сучасної європейської культури	2	-

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	
2	-	

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Години	
		Ден.	Заоч.

8.	Співвідношення природи і культури.	53	69
9.	Культура збирання і полювання.		
10.	Неолітична революція і культура (VI-III тис. до н. е.)		
11.	Культура доби бронзи і раннього залізного віку (II-I тис. до н. е.).		
12.	Специфіка месопотамської художньої літератури.		
13.	Особливості давньоіндійської філософської думки.		
14.	Давньоіндійська цивілізація і культури світу: традиції діалогу.		
15.	Побут і звичаї стародавніх японців. Культ миттєвої краси.		
16.	Грецька культура періоду класики (V-IV ст. до н. е.).		
17.	Культура Греції періоду еллінізму (III-I ст. до н. е.).		
18.	Культура римської імперії (30 р. до н. е.-476 р. н. е.).		
19.	Антична спадщина у західноєвропейській ранньосередньовічній культурі		
20.	Культура Візантії		
21.	Основні періоди та досягнення культури Італійського Ренесансу		
22.	Гуманізм як ідеологія Відродження.		
23.	Загальна характеристика Північного Відродження.		
24.	Доба бароко в Європі.		
25.	Пізній класицизм: стиль «ампир» і академізм.		
26.	Романтизм як світовідчуття та напрям у мистецтві.		
27.	Культура позитивізму в Європі.		
28.	Національні культури в умовах глобалізації.		

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Вимоги для виконання СРС та ІНДЗ.

Відповідно до положень КМСОНП, студентам пропонуються до виконання різні за типом та формою завдання до змістових модулів курсу. До таких завдань належать самостійна робота (СРС) та індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), які є невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Історія світової культури».

Виконання студентом СРС та ІНДЗ за окремими темами є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. З метою успішного письмового виконання СРС та ІНДЗ студентам необхідно опрацювати за предметно-тематичним, алфавітним, систематичним та електронним каталогами бібліотек (МДУ, Центральної міської бібліотеки м. Маріуполя ім. В. Г. Короленка, електронних та ін.) джерельну базу курсу «Історія стародавньої культури» відповідно до списку рекомендованої базової та допоміжної літератури.

Згідно з діючими бібліографічними вимогами, складається перелік використаних джерел та літератури з теми СРС та ІНДЗ (розміщується в якості останньої рубрики виконаного завдання). Результати роботи подаються у письмовій формі (роздрукований та сфальцьований реферат).

СРС та ІНДЗ подаються студентом на кафедру протягом 2 днів після останнього семінарського заняття заняття для перевірки викладачем доскладання письмового екзамену.

Форма подання – комп'ютерний набір, надрукований на аркушах формату А4, кегль 14, шрифт – Times New Roman, інтервал – 1, мова – українська (джерела та

література подаються мовою оригіналу). Поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Обсяг СРС та ІНДЗ (без врахування додатків) – 5-6 аркушів А4 без урахування титульної сторінки. Текст СРС та ІНДЗ подається у 3-ій особі від імені автора. Максимальна оцінка проекту становить 9 балів. Критерії оцінки:

- змістовність,
- логічність викладення матеріалу,
- самостійність висновків,
- дотримання вимог щодо оформлення тексту.

Текст складається з наступних частин: вступу, основної частини (аналіз опрацьованих джерел з обраної теоретичної проблеми), висновків та списку опрацьованих джерел і літератури в алфавітному порядку (не менше 10 позицій).

Фактичну частину реферату становить аналіз результатів роботи з публікаціями з досліджуваної теми, тобто студент повинен структурувати отриманні знання з конкретного питання теорії книгознавства. Наприклад, застосовуючи творчий підхід, студент опрацьовує, порівнює та групує концептуальні підходи різних авторів стосовно вивчення теми (навести відомості про основних авторів та зміст публікацій, монографій, навчальних посібників, підручників, збірників праць науково-практичних конференцій тощо).

Обов'язковою умовою виконання завдання є дотримання діючих вимог до оформлення бібліографічних посилань (ДСТУ 8302:2015).

Реферативне дослідження з історії світової культури

ПЕРВІСНІСТЬ. СТАРОДАВНІЙ СХІД

1. Орнамент: виникнення, принципи створення, зміст, місце в архаїчному світогляді.
2. Місце символів в первісній культурі та варіанти тлумачення їх змісту.
3. Порівняльна характеристика культурних форм епохи перших цивілізацій.
4. Еволюція основних видів образотворчої діяльності на протязі кам'яного, бронзового та початку залізного віку.
5. Виникнення письма у перших цивілізаціях.
6. Виникнення лічби та її різновиди в культурах народів давнього світу.
7. Порівняльна характеристика міфологічних пантеонів богів народів світу.
8. Космологічні уявлення народів давнього світу – загальне та особливе.
9. Міф про кінець світу та його відображення в культурних формах стародавніх народів.
10. Походження людини та міф про «золотий вік» у міфологіях народів давнього світу.
11. Уявлення про норму і аномальність в свідомості архаїчної людини.
12. Міф і історія в пам'ятках літератури і мистецтва стародавніх народів.
13. Архітектурні форми як втілення своєрідності світогляду давніх народів.
14. Система науково-практичних знань в культурах народів світу.
15. Герой і героїчне в епосах народів світу.
16. «Епос про Гільгамеша» як феномен історії культури народів Месопотамії.
17. Образ Гільгамеша в літературі і мистецтві Месопотамії.
18. Особливості культурного розвитку давньої Індії за текстами вед.
19. Особливості світогляду давніх індійців (за «Законами Ману»).
20. Культурна свідомість давніх китайців за «Дао де цзін»
21. Етичні стандарти Давнього Китаю (за Конфуцієм).
22. Книга «Єкклесіаст» як пам'ятка культури населення Близького Сходу.
23. Історія Палестини в пам'ятках давньоєврейської літератури.
24. Лірика як джерело для реконструкції світогляду епохи перших цивілізацій.
25. Світогляд давніх народів Палестини за книгами Старого Завіту.
26. Побутові форми культури народів давнього світу.
27. Класичні форми східної художньої культури.

28. Духовний світ давніх єгиптян (за літературними та образотворчими пам'ятками).
29. Писець у культурі Давнього Єгипту.
30. Цінності життя населення Давнього Єгипту (на різних етапах історії).
31. Предметний світ в пам'ятках літератури й мистецтва Давнього Єгипту.
32. Сфінкс як утілення єгипетської системи мислення.
33. «Авеста» як джерело з історії культури давніх іранців.
34. Космологія населення давньої Індії (за текстами «Рігведи»).
35. Війни у стародавніх цивілізаціях та їх вплив на розвиток культури.
36. Уявлення народів давнього світу про красу.
37. Етичні стандарти народів давнього світу.
38. Доля людини в міфах та епосах народів давнього світу.
39. «Світове дерево» як модель світу (за образотворчими та літературними пам'ятками).
40. Любовна лірика народів давнього світу як джерело з історії культури.
41. Одяг як відображення ментальних особливостей народів давнього світу.
42. Індоевропейська проблема в сучасній історіографії.
43. Історія дослідження культур стародавнього Сходу.
44. Образ жінки в образотворчому мистецтві давнього світу.

СТАРОДАВНЯ ГРЕЦІЯ

45. Історія дослідження Крито–мікенської цивілізації.
46. Міф і історія в «Іліаді» і «Одисеї».
47. Характер богів в поемах Гомера.
48. Архітектурні та образотворчі форми Крито–мікенської цивілізації як міст між Сходом і Заходом.
49. Троя реальна і міфічна.
50. Характерні риси давньогрецького світогляду в творах перших філософів.
51. Антична космологія в «Тімеї» Платона.
52. «Ойкумена» в описах давньогрецьких істориків (Геродот, Фукидід).
53. Людина і світ в діалогах Платона.
54. Діалектика античної міфології (за творами давньогрецьких авторів).
55. Давньогрецькі освітні стандарти доби еллінізму.
56. Перші давньогрецькі трагедії як культурні регулятори.
57. Становлення давньогрецької демократії.
58. Побутова культура давньогрецького суспільства (за творами Аристофана).
59. Культурні стандарти давньогрецького суспільства (за творами Арістотеля).
60. Політична культура давньогрецького суспільства (за творами Демосфена).
61. Культурний ландшафт давньої Греції за творами Павсанія.
62. Держава у творах Платона і Арістотеля.
63. Культурне життя античного Причорномор'я.
64. Етнічні та естетичні ідеали давніх греків (за творами Софокла).
65. Риторика в античному світі.
66. Культура «варварів» у творах давньогрецьких авторів.
67. О.Ф. Лосев як дослідник давньогрецького суспільства.
68. Історія реконструкції та дослідження Пергамського вівтаря.

СТАРОДАВНІЙ РИМ

69. Роль символів у духовному житті римського суспільства.
70. Повсякденна культура римського суспільства.
71. Уявлення про культурно–історичний процес у римській історіографії доби пізньої Республіки.
72. Проблема самобутності римської культури у західноєвропейській історіографії.
73. Міф про Рим як складова частина римської ідеології.
74. Сучасні проблеми дослідження цивілізації етрусків.

75. Проблема взаємодії римської та грецької культур у III–I ст. до н. е.
76. Філософія у контексті римської культури II–I ст. до н. е.
77. «Старе» та «нове» красномовство у контексті римської культури.
78. Система римських цінностей доби пізньої Республіки.
79. Феномен вільного часу у I ст. до н. е.
80. Ідея гуманності у культурі Риму I ст. до н. е.
81. Ідея римського панування над світом та її відображення у процесах культури.
82. Криза культури римського суспільства у I ст. до н. е.
83. Культурні ідеали римського суспільства за творами Ціцерона.
84. Освітні стандарти давньоримського суспільства пізньої Республіки.
85. Культура Риму доби Принципату: проблема творення міфу.
86. Формування монархічної етики у добу пізньої Імперії.
87. Інтелектуал у контексті римської культури (пізня Республіка – рання Імперія)
88. Ідеал людини у культурі пізнього Риму.
89. Культура римського суспільства за сатиричними творами Ювенала.
90. Римське право як соціокультурний феномен.
91. Проблеми розвитку історичної свідомості римського суспільства у добу Імперії.
92. Сприйняття християнства у римського суспільства II–III ст.
93. Вінкельман як дослідник римської культури.
94. Історія дослідження римського форуму.
95. Проблеми історії культури Риму у творах О. Штаєрман.
96. Ф. Зелінський як дослідник римської культури.
97. Естетика Августина в контексті культури пізньої Імперії.
98. Наукова діяльність у I–II ст.
99. Римська інженерна думка I–II ст.
100. Проблема збереження традицій у римському суспільстві I ст. н. е.
101. Культура германських племен за римськими джерелами.
102. Культура Іудеї за творами Іосіфа Флавія.
103. Побутова культура провінційного римського міста (за матеріалами розкопок Геркуланума та Помпеї).
104. Кумранська община та дослідження її життя.
105. Римські культурні традиції за творами Боеція.

СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. ЗАХІДНА ЄВРОПА.

106. Соціокультурна характеристика «типів людини» середньовіччя.
107. Естетичні ідеали людини класичного Середньовіччя.
108. «Світ уявного» середньовічного Заходу як складова частина духовної культури.
109. Свято у контексті культури середньовічного міста.
110. Комунікативність як інструмент розвитку середньовічної культури.
111. Роль символів у культурному житті Середньовіччя.
112. Образ природи в культурі XII–XIII с..
113. Концепція середньовічної культури у творах М.М. Бахтіна.
114. Ідея миру в культурі Західної Європи XI–XIII ст.
115. Ідеал любові у культурі середньовічної Франції XIII–XIV ст.
116. Особливості світосприйняття у ранньому Середньовіччі.
117. «Історія франків» Г. Турського як джерело з історії культури.
118. Місце епосу у середньовічній культурі.
119. Середньовічна куртуазна культура.
120. Свобода волі як проблема середньовічної культури.
121. Народна сміхова культура Західної Європи.
122. Торгівля як чинник розвитку європейської культури.
123. Християнська церква у контексті культури середньовічного міста XIII–XIV ст.
124. Формування лицарської культури Західної Європи.
125. Середньовічний монастир як осередок культури.

126. Формування середньовічної західноєвропейської інтелігенції.
127. Людина розумової праці у контексті культури XIII–XIV ст.
128. Культурне життя середньовічного міста Франції XIII ст.
128. Ранньохристиянська концепція людини.
129. Час у повсякденному житті середньовічної людини.
130. Середньовічні західноєвропейські мандрівники країнами Сходу.
131. Хрестові походи як чинник розвитку європейської культури.
132. Модель світу західноєвропейського середньовіччя.
133. Роль латинської мови в розвитку середньовічної культури.
134. Концепція середньовічної культури французьких дослідників 50–80-х рр.
135. Унікальне як феномен середньовічної культури.
136. Е. Панофські як дослідник середньовічної культури.

ВІЗАНТІЯ

137. Концептуальні основи роботи «Культура Візантії» (У 3 тт.).
138. Проблеми культури Візантії у дослідженнях С.С. Аверінцева.
139. Іконоборчий рух та його культурні наслідки.
140. Твори Прокопія Кесарійського як джерело з історії культури.
141. Історіографія як феномен візантійської культури.
142. Православна церква як чинник розвитку культури.
143. Образ «варварів» за творами Іордана.
144. Інтелектуал у контексті візантійської культури.
145. Богословська думка у контексті візантійської культури (за творами І. Дамаскіна).
146. Придворна культура доби Комнінів.
147. Мемуари як джерело з історії культури Візантії.
148. Культурні контакти Візантії із прилеглими країнами та етнічними групами.
149. Особливості розвитку візантійського гуманізму.
150. Концепція порядку у візантійській політичній думці.
151. Ідеал людини у творах візантійських богословів.
152. Порівняльна характеристика католицького та православного менталітету.
153. Ісихазм та його культурні наслідки.

СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СХІД

154. Культурне життя середньовічного Сходу за творами Карпіні, Рубрука, Марко Поло.
155. Проблеми історії культури Китаю у творах Л. Васильєва.
156. Л. Гумілев як дослідник історії культури середньовічного Сходу.
157. Естетична культура середньовічного Китаю.
158. Культура ранньосередньовічної Японії (за Ніхон Сьокі).
159. Придворна культура арабського суспільства доби Омейядів.
160. Подорож Ібн Фадлана на Волгу.
161. Побутова культура індійського суспільства (за прозовими творами).
162. Індійські казки як джерело з історії культури.
163. Інтелектуал у контексті культури Середньої Азії (за творами Біруні).
164. Місце та роль іранської культури у арабо–мусульманському світі.
165. Етична культура мусульманського світу (за творами Фарабі).
166. Буддизм та середньовічна культура народів Центральної Азії.
167. Жінка у культурі середньовічної Японії.
168. Історія культури близькосхідного регіону у трудах А.Кримського.
169. Проблеми мусульманської культури у трудах В. Бартольда.
170. Проблеми арабо–мусульманського культурного життя у творах Грюнебаума.
171. Дослідження арабської середньовічної літератури у творах І. Фільштінського.
172. Арабська середньовічна географічна наука.
172. Термінологія арабського походження у мовах європейського регіону

173. Етика Корана та її історичний розвиток.
174. Культурне життя мусульманського Сходу (за творами Насіра Хусрау, ібн Джубайра).
175. Повсякденне життя близькосхідного міста X–XIII ст.
176. «Книга 1000 та однієї ночі» як джерело з історії близькосхідної культури.
177. Образ жінки у арабо–мусульманській культурі.
178. Наукова діяльність у контексті культури Середньої Азії.
179. «Культурна політика» арабів на підкорених територіях.
180. Ідея справедливого суспільного устрою в трактатах середньовічних арабських філософів.
181. Мусульманська Іспанія як посередник між культурами Сходу і Заходу.
182. Розвиток естетичних уявлень таджикських і іранських народів.
183. Освіта як феномен арабо–мусульманської культури.
184. Держава і право і проблема формування та теоретичного забезпечення.

КУЛЬТУРА ВІДРОДЖЕННЯ

185. Менталітет італійського суспільства другої половини XV ст.
186. Авантюризм як феномен доби Відродження.
187. Використання античної спадщини у філософії Відродження.
188. Проблема формування цілісного ренесансного світосприйняття.
189. Великі географічні відкриття як великі культурні відкриття.
190. Проблеми виховання нової людини (за творами XV ст.)
191. Ідеал людини у філософській думці Відродження XV ст.
192. Науковець у контексті культури Відродження.
193. «Нове життя» за творами Петрарки.
194. Ренесансний митець XVI ст.: стиль життя.
195. Повсякденне життя італійської інтелігенції наприкінці XV – на початку XVI ст.
196. Природа і людина у мистецтві Відродження.
197. О.Н. Веселовський як дослідник італійського Відродження.
198. Культура Відродження як дослідницька проблема науки XIX ст.
199. Мистецькознавчий вплив на формування загальної концепції культури Відродження.
200. Роль літературознавства у дослідженні культури Відродження.
201. Формування нової моралі у італійському суспільстві.
202. Проблема секуляризації культури і освіти у італійському суспільстві.
203. Характерні риси італійського гуманізму (за трактатом «Про гідність людини» Піко делла Мірандоли).
204. Архітектура ідеального міста за творами ренесансних майстрів.
205. Інженерна думка Леонардо да Вінчі у контексті доби.
206. Твори Дж. Вазарі як джерело з історії культури італійського Відродження.
207. Матеріальна культура та побут доби Відродження (за образотворчими джерелами).
208. Етика Монтеня в культурному контексті доби.
209. Ренесансний індивідуалізм та італійське суспільство.
210. Проблема кризи італійського Відродження.
211. Художня картина світу доби Відродження.
212. Утопія й ідеал в епоху Відродження.
213. Католицька церква та культура Відродження: проблеми взаємодії.
214. Неоплатонізм епохи Відродження.
215. Роль Фортуни у ренесансному світосприйнятті.
216. Образотворче мистецтво XV–XVI ст. як джерело з історії культури доби.
217. Історичний процес в уявленні Данте.
218. Ренесансна психологія творчості.
219. Лютеранство та ренесансна культура Німеччини.
220. Проблема свободи волі у творах Еразма Роттердамського.
221. Зміна просторових уявлень у добу Відродження.

222. Проблема Відродження у творах Й. Гейзінгі.
223. О.Ф. Лосєв як дослідник культури Відродження.
224. Шекспір та італійське Відродження.
225. Естетичні та художні принципи пізнього Ренесансу (за творами Шекспіра та Сервантеса).
226. Образ смерті в добу Ренесансу.
227. «Мудрий простець» у творах М. Кузанського і Вольфрама фон Ешенбаха («Простець про мудрість» і «Парціфаль»).

ЗАХІДНА ЄВРОПА XVII–XVIII СТ.

228. Культурна політика у часи правління Людовіка XIV.
229. Культура і влада у Англії у др. пол. XVII ст.
230. Наукова думка Голландії XVII ст.
231. Проблема самопізнання у культурі XVII ст.
232. Культурні типи XVII–XVIII ст.
233. Особливості сприйняття картини світу у культурі барокко.
234. Культура як предмет теоретичних досліджень XVIII ст.
235. Ідея миру у політичній думці XVII ст.
236. Науковець у контексті європейської культури XVII ст.
237. Видавнича діяльність та її місце у культурі XVIII ст.
237. Особливості культурного життя Англії у XVIII ст.
238. Повсякденна культура європейського міста XVIII ст.
239. Жінка як учасник культурного життя XVIII ст.
240. Художнє життя Франції XVIII ст. (за «Салонами» Дідро).
241. Формування громадянського суспільства у XVII–XVIII ст.
242. Особливості розвитку гуманітарних наук у XVIII ст.
243. Мемуари Сен–Сімона як джерело з історії культури Франції XVIII ст.
244. Культура Західної Європи XVIII ст. за свідченнями росіян.
245. Проблема витоків американської культури.
246. Колоніальна політика європейських держав і проблема сприйняття позаєвропейських культур.
247. Подорожі як культурно–освітній феномен європейської культури XVIII ст.
248. Творча особистість у контексті культури XVII ст.
249. Проблема відмови від європоцентризму у європейській літературі XVIII ст.
250. Філософ у контексті культури XVII–XVIII ст.
251. Проблеми естетичного виховання у Англії XVIII ст.
252. Театр у культурному житті Європи XVIII ст.
253. Проблеми історії культури у творах Вольтера та Руссо.
254. Зміна нормативних меж особистих відносин у др. пол. XVIII ст.
255. «Страждання юного Вертера» Гете як культурний феномен.
256. Політична культура європейського суспільства XVIII ст.
257. Менталітет католиків та протестантів у першій половині XVIII ст.
258. Проблема свободи особистості у добу Просвітництва.
259. Культурне життя Пруссії др. пол. XVIII ст.

XIX–XX ст.

260. Велика французька революція та наукова думка Франції на початку XIX ст.
261. Особливості формування культури романтизму у Франції.
262. Преса як чинник розвитку культури першої пол. XIX ст.
263. Природничі науки другої пол. XIX ст. у загальноєвропейському контексті.
264. Європейські мандрівники на Близькому Сході.
265. Географічні та етнокультурні дослідження країн Африки, Азії, Далекого Сходу.
266. Історична наука XIX ст. провідних європейських країн.
267. Культура Англії першої пол. XIX ст. очима російських мандрівників.

268. Особливості розвитку культури США у др. пол. XIX ст.
269. Художня культура Росії наприкінці XIX – на початку XX ст.
270. Культурні зв'язки Росії та Італії у першій пол. XIX ст.
271. Технічний розвиток Європи у др. пол. XIX ст.
272. Ідеал культурної людини у Європі XIX ст.
273. Католицька церква у контексті розвитку культури XIX ст.
274. Культурне життя Франції останньої третини XIX ст.
275. Розвиток громадянського суспільства у Західній Європі XIX ст.
276. Масова культура європейських країн 20–30 рр. XX ст.
277. Політика Німеччини у галузі культури у 30–ті рр. XX ст.
278. Проблема культурних контактів СРСР та країн Європи у 50–80 рр.
279. Особливості розвитку культури в умовах індустріального суспільства.
280. Міграційні процеси та розвиток культури XX ст.
281. Права людини як фундаментальна цінність культури XX ст.
282. Проблеми розвитку сучасної інформаційної культури.
283. Б. Суходольський як культуролог.
284. Емансипація як культурний феномен XX ст.
285. Культурологічні концепції Ю. Лотмана.
286. Школа «Анналів» та її вплив на дослідження історії культури другої пол. XX ст.
287. Проблеми методології історії культури у дослідженнях 90–х рр.
288. Діяльність ЮНЕСКО у галузі збереження пам'яток світової культури.
289. Друга світова війна та втрати у сфері культури.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальні лекції, семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз інформаційних джерел, літератури), робота з базами даних мережі Інтернет, виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кредитно-модульна система організації навчального процесу передбачає застосування модульного навчання за кредитами і охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю якості знань та вмінь, навчальної аудиторної та самостійної роботи студента. Змістовий модуль – це завершена, відносно самостійна, частина навчального курсу, що містить теоретичні та практичні завдання, систему навчально-методичного забезпечення.

Рейтингова система оцінювання – це система визначення якості виконаної студентом аудиторної та самостійної роботи, рівня набутих знань і вмінь шляхом оцінювання результатів усіх видів завдань.

Рейтинг складається з суми балів (за 100-бальною шкалою):

1. Аудиторна робота:
 - відвідування лекційних занять – **8*0,5 = 4 бали**,
 - робота на семінарських заняттях – **7*8=56 балів**,
 - тестування за кожний змістовий модуль – **3*5=15 балів**.
2. Самостійна робота (письмове виконання) – **10 балів**;
3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (реферат) – **15 балів**;

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) студент може набрати двома способами:

- з урахуванням балів набраних за результатами усіх виконаних робіт протягом курсу без складання заліку.
- із складанням заліку, якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів або хоче підвищити свої бали.

12. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові відповіді на семінарських заняттях, тести, перевірка виконання письмової самостійної роботи, оцінка за виконання ІНДЗ, складання заліку.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

Принципи періодизації історії культури.

1. Головні етапи і форми первісної образотворчої діяльності.
2. Знаходження і дослідження пам'яток первісної образотворчої діяльності.
3. Світогляд первісної людини: анімізм, тотемізм, магія.
4. Характерні риси культури палеоліту.
5. Характерні риси культури мезоліту.
6. Характерні риси культури неоліту.
7. Ремісництво та його роль в історії первісної культури.
8. Історико–культурне значення землеробства.
9. Мегаліти: версії, походження, зміст, місце в історії культури.
10. Ренесанс як культурно-історична епоха
11. Передумови становлення культури Ренесансу
12. Гуманізм як ідеологія Відродження.
13. Проторенесанс у Італії.
14. Ранній Ренесанс. Кватроченто
15. Пізнє Відродження. Філософсько-естетичні засади
16. Загальна характеристика Північного Відродження.
17. Поняття «культура Нового часу». Основні віхи історії Європи XVII-XVIII ст.
18. Характерні риси новочасної культури.
19. Філософсько-світоглядна революція XVII ст.
20. Наукова революція XVI-XVII ст.
21. Бароко в літературі, архітектурі, живописі.
22. Характерні риси та принципи класицизму.
23. Класицизм у драматургії, архітектурі, живописі.
24. Реалізм у мистецтві XVII століття.
25. Просвітництво як культурологічне поняття. Головні засади культури Просвітництва.
26. Особливості англійського Просвітництва.
27. Французьке Просвітництво. Енциклопедизм.
28. Німецьке Просвітництво.
29. Художньо-естетичні напрями доби Просвітництва:
30. Просвітництво – ідейний, політичний, мистецький плюралізм.
31. Характерні риси культури XIX ст.
32. Особливості мистецького життя XIX ст. (Романтизм. Реалізм. Натуралізм. Імпресіонізм. Постімпресіонізм. Символізм. Еклектизм.)
33. Загострення проблеми гуманізму в житті і мистецтві.
34. Конструктивізм та функціоналізм – основа архітектурних пошуків першої половини XX століття.
35. Особливості художньої культури XX ст.
36. Нова художня мова авангарду.
37. Кубізм – нова ера в живописі.
38. Абстракціонізм як філософське осмислення авангарду.
39. Сутність експресіонізму та його значення для культури XX століття.
40. Футуризм як напрям авангарду.
41. Місце сюрреалізму в культурі XX століття.
42. Супрематизм – філософія нового буття в мистецтві.
43. 60-ті роки як цілісна художня епоха в культурі XX століття.
44. Художні напрями 60-х років: кінетизм, мінімалізм, арт-повера, ленд-арт, оп-арт, ел-арт, мейл-арт, боді-арт тощо.

45. Передумови виникнення постмодернізму. Постмодерністська модель світобачення.
46. Архітектура другої половини ХХ ст.
47. Теорія і практика концептуалізму.
48. Мистецькі арт-практики 90-х років: хеппенінг, перформанс, об'єкт, відеоінсталяції, інтерактивне мистецтво, інсталяції тощо.
49. Популярна та комерційна культура. Адаптивно-компенсаторна функція масової культури в умовах сучасності.
50. Кіберкультура. Віртуальна культура і віртуальна психологія.

13. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

ЗАЛІК

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3			Тести	ІНДЗ	СРС	Відвідування усіх лекцій	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
8	8	8	8	8	8	8	8	15	15	10	4	100

T1, T2 ... – теми занять

Інтервальна шкала оцінювання навчальних досягнень студента

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорні конспекти лекцій, робоча програма навчальної дисципліни, використання мультимедійних презентацій, наочний матеріал тощо.

Програма навчальної дисципліни «Історія світової культури» побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у закладах вищої освіти Міністерства освіти і науки України.

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Історія культури: навчальний посібник / О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
2. Історія світової культури: Культурні регіони: навчальний посібник для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко та ін. – 3-е вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 2000. – 520 с.

3. Історія світової культури. Навчальний посібник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко О.В. – К.: Кондор, 2006. – 408 с.
4. Історія світової культури: Навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Грищенко та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1999. – 368с.
5. Історія світової культури: Навч. посібник / Л. Т. Левчук, В. С. Грищенко та ін. Керівник авт. кол. Л.Т. Левчук. – 3-тє вид., стереотип. – К.: Либідь, 2000. – 368 с.
6. Історія світової та української культури: довідник / В.А. Греченко, І.В.Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.
7. Історія світової та української культури: підручник для ВНЗ / В. А. Греченко, І.В.Чорний та ін. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 480 с.
8. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: Навч. посібник. Вид. 2-ге, стереотип. / Ю.В. Павленко. Відп. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – К.: Либідь, 1999. – 360 с.
9. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій: Підручник. / Кордон М.В. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 580с.
10. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М.Заковича. – 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – 589 с.
11. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник / За ред. А.Яртіся, В.Мельника. – 2-е вид. перероб. і доп. – Львів: Світ, 2005. – 567с.
12. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х т. / Гл. ред. С. А. Токарев. – М.: НИ БРЭ, 2000. – Т. 1. А–К. – 672 с.
13. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х т. / Гл. ред. С. А. Токарев. – М.: НИ БРЭ, 2000. – Т. 2. К–Я. – 720 с.
14. Пащенко В. І. Антична література: Підручник / В. І. Пащенко, Н. І. Пащенко. – К.: Либідь, 2001. – 718 с.
15. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури: навч. посібник / В. С. Полікарпов. – 2-е вид., перероб. і доп. — Харків: Основа, 1995. — 336 с.
16. Попович М. В. Нарис історії культури України: Навч. видання – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с., іл.
17. Рубинштейн Р. И. Древний Восток: Пособие для учащихся / Р. И. Рубинштейн. – М.: «Просвещение», 1974. – 168 с.
18. Словник античної міфології / Уклад. І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів. 2-ге вид. – К.: Наук. думка, 1989. – 240 с.
19. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 367 с.
20. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / Кордон М.В. – К.: ЦУЛ, 2002. – 507 с.
21. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів: Навч. посіб. / В.М. Зотов, А.В. Клімачова, В.О. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
22. Чмихов М. О. Давня культура: Навч. пос. / М. О. Чмихов. – К.: Либідь, 1994. – 288с.
29. Юрій М. Ф. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник / М. Ф. Юрій. – К.: Дакор, 2007. – 454 с.

Допоміжна

1. Античность как тип культуры / А. Ф. Лосев, Н. А. Чистякова и др. – М.: Наука, 1988. – 336 с.
2. Арган Дж. К. История итальянского искусства / Пер. с ит. / Дж. К. Арган. – М.: ОАО «Радуга», 2000. – 533 с., ил.
3. Арутюнов С. А. Народы и культуры: развитие и взаимодействие / С. А. Арутюнов – М.: Наука, 1989. – 247 с.
4. Барг М. А. Эпохи и идеи: становление историзма. / М. А. Барг. – М.: Мысль, 1987. – 348 с.

5. Баумгартен Ф. Эллинская культура / Ф. Баумгартен, Ф. Поланд, Р. Вагнер. – Минск: Харвест, М.: ООО «Издательство АСТ», 2000. – 512 с., ил.
6. Вернан Т. П. Происхождение древнегреческой мысли / Т. П. Вернан – М.: Наука, 1988. – 224 с.
7. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима / Пер. с польск. В. К. Ронина / Л. Винничук. – М.: Высшая школа, 1988. 460 с., ил.
8. Геродот. История [Электронный ресурс] / Геродот. – Режим доступа: <http://www.vehi.net/istoriya/grecia/gerodot/index.shtml>
9. Гиро Поль. Частная и общественная жизнь греков / Поль Гиро. – СПб.: «Алетейя», 1995. – 470 с.
10. Гиро Поль. Частная и общественная жизнь римлян / Поль Гиро. – СПб.: «Алетейя», 1995. – 592 с.
11. Греция: Храмы, надгробия и сокровища / Пер. с англ. Н. Белова. – М.: ТЕРРА, 1997. – 168 с., ил.
12. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. Выпуск 1. / Н. А. Дмитриева. – М.: «Искусство», 1985. – 318 с.
13. Древние цивилизации / Под общ. ред. Г. М. Бонгард-Левина. – М.: Наука, 1989. – 479 с.
14. Левек П. Эллинистический мир / П. Левек. М.: Наука, 1989. – 135 с.
15. Елліністична цивілізація [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
16. Иофан Н. А. Культура Древней Японии / Н. А. Иофан. – М.: «Наука», 1974. – 263 с.
17. История мировой культуры (мировых цивилизаций) / Под ред. Г. В. Драча. – Изд. 4-е. – Ростов н/Д.: Феникс, 2005. – 544 с.
18. История письма: Эволюция письменности от Древнего Египта до наших дней / Пер. с нем. – М.: Эксмо; СПб.: Terra Fantastica, 2002. – 400 с., ил.
19. История Японии. Сдревнейших времён до 1868 года / Отв. Редактор А. Е. Жуков. – М.: Институт востоковедения РАН, 1998. – 659 с.
20. Кацнельсон И. М. Культура древнего Египта / И. М. Кацнельсон – М.: Наука, 1976. – 435 с.
21. Кертман Л. Е. История культуры стран Европы и Америки / Л. Е. Кертман – М.: Высшая школа, 1987. – 304 с.
22. Киддер Дж. Э. Япония до буддизма. Острова, заселенные богами / Э. Дж. Киддер. – М.: Центрполиграф, 2003. – 286 с.
23. Культура Стародавньої Греції [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://uk.wikipedia.org/wiki/Культура_Стародавньої_Греції.
24. Культура Стародавнього Риму [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://uk.wikipedia.org/wiki/Культура_Стародавнього_Риму.
25. Культура Стародавнього Сходу [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://uk.wikipedia.org/wiki/Культура_Стародавнього_Сходу.
26. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима / К. Куманецкий. – М.: Высшая школа, 1990 – 456 с.
27. Кун Н. А. / Легенды и мифы Древней Греции и Древнего Рима / Н. А. Кун, А. А. Нейардт. – СПб.: 2000. – 608 с.
28. Ліндсей Джек. Коротка історія культури. В двох томах. Том 1 / Джек Ліндсей. – К.: «Мистецтво», 1995. – 135 с.
29. Ліндсей Джек. Коротка історія культури. В двох томах. Том 2 / Джек Ліндсей. – К.: «Мистецтво», 1995. – 254 с.
30. Лосев І. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст / І. Лосев – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
31. Лосев Ф. А. Очерки античного символизма и мифологии / Ф. А. Лосев. – М.: Мысль, 1993. – 959 с.

32. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия / А. Оппенгейм – М.: Наука, Главная редакция восточной литературы, 1990. – 319 с.
33. Перуден Ф. Цивилизации Древнего мира / Ф. Перуден. Пер. с фр. Ю. Гусев. – М.: «Махаон», 2005. – 126 с.
34. Петров Т. К. Язык, знак, культура / Т. К. Петров – М. Высшая школа, 1992. – 236 с.
35. Померанцева Н. А. Эстетические основы искусства Древнего Египта / Н. А. Померанцева – М.: Искусство, 1985. – 253с.
36. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.
37. Тайлор Э. Б. Миф и обряд в первобытной культуре / Э. Б. Тайлор. / Смоленск: Русич, 2000. – 624 с.
38. Тайлор Э. Б. Первобытная культура / Э. Б. Тайлор. – М.: Политиздат, 1989. – 573 с.
39. Тойнбі А. Дослідження історії. У 2-х т. Том 1 / Пер. з англ. В. Шовкуна / А. Тойнбі. – К.: Основи, 1995.. – 614 с.
40. Тойнбі А. Дослідження історії. У 2-х т. Том 2 / Пер. з англ. В. Митрофанова, П. Таращука / А. Тойнбі. – К.: Основи, 1995.– 406 с.
41. Хук С. Г. Мифология Ближнего Востока / С. Г. Хук. – М.: Наука, 1991. – 216 с.
42. Церен Э. Библейские холмы / Э. Церен. Пер. с нем. Н. В. Шафранской. – М.: «Наука», 1966. – 479 с.
43. Шахнович М. И. Первобытная мифология и философия / М. И. Шахнович. – Л.: «Наука», 1971. – 240 с.
44. Штаерман Е.М. Социальные основы религии Древнего Рима / Е. М. Штаерман. – М.: Наука, 1987. – 320 с.